

ОЛОХТООХ СОВЕТТАР БЫЫБАРДАРЫН КӨРСӨ

Саха АССР оройуоннараабы, куораттардаабы, салиннылардаабы (наһиликтэрдээби) уонна бэйүөлэнтэрдээби Советтарыгар **БЫЫБАРДАРЫ БЫЙЫЛ БЗС БИЙЫН 17 КҮНҮГЭР**—баскыһыанньага **БЫТАРГА БЫҺАА-РЫЛЫННА**.

Үлэһиттэр депутаттарын Советтара бийиги социалистическай государствобыт түрүтүмүн, нини демократическай характара олох-хо нинириктин чабылхай туһу-тунан буолаллар. Бийиги оройуонмут олохтоох Советтарыгар барыта 375 норуот чулуу пред-ставителлэрэ талыллан үлэһиттэр. Кинилэр хайаайыстыбаннай уонна культурнай тутуу араас салааларыгар быһаччы кыттал-лар.

Олохтоох Советтарга 1971 сыллаах сайын ытыллыбыт быһыбардар кэннилериттэн ааспыт бириэмэҕэ оройуон үлэһиттэрэ ССНП XXIV съездин историческай уураахтарын олоххо милэрингэ биллэр-нөөтөр түмүктэри сити-силэр. Итиннээх государственнай былаас олохтоох органнын, ки-нилэр депутаттарын уонна ак-тивистарын үтүөлэрэ-өҥөлөрө улахан. Съезд Директиваларын олохтоһунга, техсус пятилетка соруудахтарын толорууга Советтар оруоллара биллэрдики үрдээтэ. Чакыр, Хайахсыт нэһиликтэри-нээби, Чурапчы салинныэти-нээби Советтар, кинилэр испол-комнара бэйэлэрин тэрийэр-маассабай үлэлэрин балаҕаа туп-сардылар, социалистическай ку-сталаһыга, производство резер-валарын толору туһаныга, ба-рыны-барытын харыстааһын, нэһиликтэрин реңимин тутуһууга үлэһиттэри түмэ тэрдэр уонна нөбүлүүр эбэһинээстэрин куһа-бана суохтох толороллор.

Олохтоох Советтар үлэлэригэр кинилэр бырааптарын кэнэти-и дьаһаллара, депутаттар статус-тарын туһунан Сөхуону олохтоо-һун улахан көмөлөөх буолулар. Норуот талыылаахтара үлэ-хам-нас, олох-дьаһах бөлүгүрүстэри-нан ардук итээн-тоҕон дьарык-танар, оройуон, нэһилик, сэ-лииннээх общественнай олобор хайаанкытаабыр да активнайдык кыттар буолулар.

Советтар исполкомнара, баста-һааннай комиссиялар, тэрилтэлэр салайааччылара, депутаттар бэй-элэрин үлэлэрин туһунан ту-һааннаах Советтарга, нэһилик-нээ мунуулаахтарыгар, быһыбар-дааччылар иннилэригэр отчуот-тааһыннара чаастатын тэриллэр

буолаа, өтгөн ол кинилэр аатери-теттарын үрдэтэр, маассаны кыт-та сибээстэрин бөбөргөтөр.

Быыбар бийиги дойдубутугар—сүҥкэн политической суолта-лаах хампааньа, Советтар үлэ-лэрин норуот дьаһуннаах формата. Онон бэс ыйыгар буолуохтаах быыбардарга бэлэмнэни бири-эмэтигэр хас биридии Совет, нини исполкома, бастайааннай комис-сиялара, депутаттара уонна ак-тивистара бэйэлэрин үлэлэрин түмүктээн көрөр—сигиһилиби-ти чингэтэр, итэбэстэри кизгикин ырытан, сийилии ылаһан туора-тар эбэһинээстэхтэр.

Билигин государственнай бы-лаас олохтоох органнын сүрүн бөлүгүмөлөрө общественнай сүө-һү кыстыгын тэрэһиннээхти түмүктүүргэ, сааскы ыйыны бары өтүтүнэн толору бэлэмнээх көрсөн ыйласа, агротехническай бөлүөххө, үчүгэй хазчыстыба-лаахтын ыытарга уонна онон пятилетка үһүс, быһаарылаах сылыгар сүөһү итинтин салгы сайыннары, киниттэн эти уонна үчүт ылыныи элбэтии, туорах-таах культуралар уонна оборуд-астарын үүнүүлэрин үрдэтии со-руктарын ситиһиннээхти бы-һаарыга туһайыллыахтаах.

Партийнай тэрилтэлэр быы-бардарга бэлэмнэниин сибээс-тэн үлэһиттэр производственной уонна политической активнэста-рын өрө нөтөбөр уонна баһы-лаан-көһүлээн салайар эбэһи-нээстэхтэр. Быыбар иннинээби маассабай-политическай үлэ сү-рүн ис хоһоонунан пятилетка үһүс, быһаарылаах сылын бас-таны аңарынаабы былааннары бөлүөхторун иннинэ, бэс ыйын 17 күнүгэр толорууну хааччы-иыи буолуохтаах. Итинэн си-бээстэн хас биридии хайаайыс-тыба уонна тэрилтэ, учуастак, биригээдэ уонна форма ахсын быыбардары көрсө социалисти-ческай куоталаһыи кизгэ далаа-һыкнаахтык тэриллэрэ наада. Бу дьыалаба партийнай тэрилтэлэр лентордара, политинформаторда-ра, культура учрежденияларын үлэһиттэрэ бука бары түмээн бири күүһүнэн, бири өбүгүн-санаанан үлэһиттэхтэр.

Оройуон үлэһиттэрэ партийнай тэрилтэлэр салааталарынан бы-һыагы быыбардары хайаайыс-тыбанай уонна культурнай тутуу бары салааларыгар санга сити-һиллэрдээх көрсөллөрүгэр уонна бу политическай хампааньаны үрдүк таһымка атааралларыгар сээрбааламнат.

САНА ОЛОХ

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

Хайыат

1931 сыл алтынны
15 күнүттэн тахсар

СССР ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

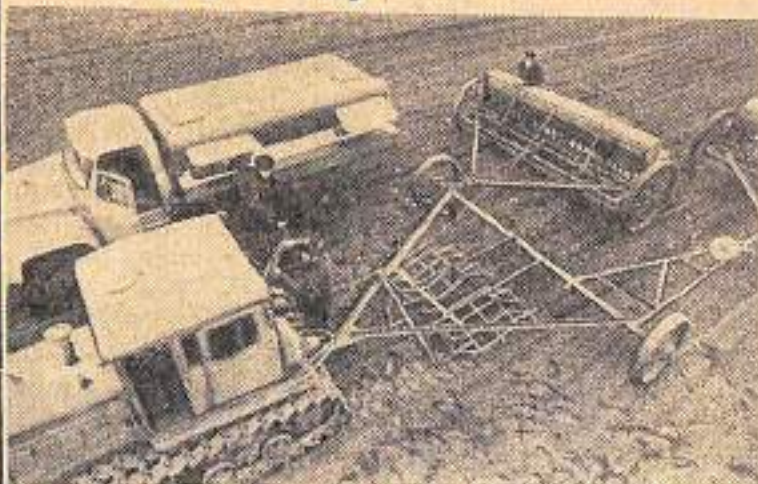
№ 46 (4313)

1973 сыл. Муус устар 17 күнэ

ОПТУОРУННЬУК

Сыаната
2 харчы

Дойду бааһыналарыгар

ХЕРСОНСКАЯ УОБАЛАС. Скидовский оройуон колхозтара уон-на совхозтара үрдүк үүнүүнү млар туһугар ыһар сир структур-тын түспэраллар, ыһыи нэмнн элбэтэллэр. «Хас гектар ахсыттан муһуһуур үрдүк үүнүүнү!»—Дини аатынан колхоз меганизатор-дара ыһыага итиннии дьаһиллан турдулар.

Симмонки: тракторный паредаттар дэриэһаллаллар.

Н. Дудченко фотота.

ССТА фотохрониката.

МААЙ ИННИНЭЭБИ ҮЛЭ ВАХТАТЫГАР

5359 килограммынан элбэх

ХОПТОҕО. «Сарыал» мучат-комсомольскай фермага Эр-лин Эрстиан аатынан колхозка бири бодом донна үчүгэй үлэлээ ферманан биллэр. Сүөсүһүттэр коллективтара би-һыл үс ыйт малаовуонан 36667 кг үүтү ыһа, биллэнип 5359 кг аһарда.

Хас биридии фуражнай ыһаатан 309 кг үүт ыһаа, ыһа-ныкыһыттар ыһаатара тороон, аһыи аһылыгы дэлэҕи сө-түн, үүтү аһаалык ыһаа кыабыран иһэллэр.

Н. ФЕДОРОВ.

Чулуу механизатордар

Соткоз сиригэр Тахта, Ваайа-булуһа астараллар, талыс-булуһа астараллар.

бу үрдэтэринэн «Сельхозтех-ни-ка» отделениетин механизатор-вара содуба сирин аторолор.

Чулуу тракторист коммунет Н. С. Толстакон оһи Т-100 бул-дөөрүһүн үлэллэр. Кини өс-сүт үс ыйа 1968 гектар сымла-лаа хорутууга тэһиллэр үлэни эгэрда, күннээҕи муһаҕын 20-чэтии бириһиан толордо.

Дээр тракторист Р. Крисован-тин ДТ-75-һинии асдалениетэ араас үлэҕэ сымдар. Кини сору-дэһи баһтарас бүк аһарар. Ой-гон тоһар, П. П. Макаров ара-мүһүннэ маадалаат бэрэ аһаа деталы чопруар, сыматалар муһаҕын 362 бириһианга тэһлэр.

П. СЕДАЛИЩЕВ.

ПЕНСИОНЕРКА ХОЛОБУРА

МАРЫНА. Пенсионерка Фе-ронья Устиновна Собаклина 57 бороону итэргэ туһута. Чулуу тутар түмүгүнэн биридии бороо-но хас хоһук ахсын 877-һини грам улаатта. Оһон опиттаах сүөсүһүт куоталаһыга оро-йуонига өһөсө иһестэҕэ таһыста.

Е. МАССАЕВ.

ТУТУУ ҮГЭННЭЭН БАРАР

Сөххөз Кытааннаахтары от-делениетин рабочайдара ту-туу маһын сүрдэллэрэ та-оттүнн, баанньык дьэһтэн колхоздун таһаардылар, бы-һыл туһага иһирэхтээх улахан хотон баһааналары турдулар.

Тутааччылар Первой Ма-а-ы көрсө үрдүк оһорумтуу-лаахтын үлэһиттэр.

Г. АФАНАСЬЕВ.

ҮЧҮГЭЙ САБАЛААҤЫН

БАХСЫ. П. Я. Борисов сыйлааччылаах тутуу бири-гээдэҕэ быһыл Толонто 200 аһаастээх кууһун дьэһтин тутар. Маһа биригээһин-дөр Н. Г. Окочешников уон-на Н. Н. Мостинков көдүлэ-һиннэринэ тутуу маһын ба-лэмнээһингэ иһки күһээх маассабай субуотунуһун буола. Барыта 300 барыи-иэ кардизиппа. Тракторист С. С. Ноговицый ДТ-75 мар-кылаах тракторынын нас та-һыагыгар үлэллэр.

М. БАРАШКОВА.

БЫЛААНЫ— БААТАРАА БҮК

СЫЛАН. Быйыл үс ый тү-мүгүнэн Түөһү уонна Дьа-рылаа биригээһиннэ, кыло-һуон 28400 кг үүтү ыһа, би-лааннарын 145,6 бириһиан толордулар. Кинилэртэн Уһун күөз маһыкыһыттар аһа-хаалыбаттар: 90700 кг үүтү ыһа, аһаат сыһ ити кэм-нээгэр 300 кыһан көрдөрүү-лэрин түспэрдылар.

Итинни үлэһиттэрдээх бу-лаан сөххөз отделениета үүтү государство аһылааһыла кварталлаабы былаанын 155,2 бириһиан толордо.

П. МАКАРОВ.

ВОЛГОГРАДСКАЯ УОБАЛАС. Волгоградский тракторный завод коллектива «техсус пятилетка үһүс, быһаарылаах сылыгар күн ахсын бы-лаан таһыан кэмчлэммит матырылааһыан оһоһуллубут биридии трактор» дин бачымаа көтөхтө.

СНИМКА: кэмчлэммит матырылааһыан былаагы таһынан трактордары оһорууга баһа-

лэрин кылаттарын килэрбит эдэр коммунистар уонна комсомолдотар. Хаһастан уһа дьэж—илифончик С. А. Абрамов, үүтүөччүлэр В. Н. Игнатов, А. Н. Мелихов, хомуйааччы-слесарда В. В. Уманцев, В. Т. Слепихин, туттарааччы С. П. Печникоп.

Н. Суворов фотота. ССТ, фотохрониката.

ЭДЭРДЭР КӨХТӨӨХ КУОТАЛАНЫЫЛАРА

Биймэ бастаагь кварталга биирдиндээн манньыксыттар, сүсүхүүтэр, мичат-комсомольский фермалар коллективтарын куоталааныылар бодот хатыныылаахтык барда.

Манньык сүсүхү мичат-комсомольский фермаларын коллективтарын куоталааныыларыгар бастаагь минстэни Эрлик Эрстиин аатынан колхоз Хадардаады биритэ-дэни «Юбилейнай» ферматан коллектив (старшай А. Т. Кузьмина) ыла. Бу коллектив үс мйта каловейунан 28888 кг, хас биирдин фуражий мнахтан 397 кг үүтү ыла, оной кварталлаады билаанын 143,3 быры-ылан толордо. Иккис минстэни Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаары отделение Тайба Төрдүнзэби ферма коллектив (старшай Розалия Васильева) валого-йунан 60429 кг, өтгөн биирдин мнахтан 323 кг үүтү

ман, билаанын 142 быры-ылан толорон ыла. Бу ферма эдэр манньыксыттар ку-лун тутарга хас биирдин мнахтан 134 кг, өтгөн валовойунан 25009 кг мыры ситиетилэр. Үхүс минстада эки Субуруускай аатынан совхоз Кытаапахтаары, отделение «Аргыс» мичат-комсомольский ферматан коллектив (старшай Е. Д. Назонова) тадыста.

Үс бастаагь минстада тиксөбөтөлэр дааны бы-лааныылар апар толорбугтар ортолоругар Эрлик Эрстиин аатынан колхозтан «Сырныс» (старшай В. С. Назарова), Ленин аатынан колхозтан Адам Алаха (старшай З. Н. Белых), Субуруускай аагь-нан совхозтан «Сарыал» (старшай В. К. Дорогунова), «Каскыл» (старшай А. Д. Со-

ловьяна) фермалар коллек-тивтар билаалар. Отгон үүс бастаагь ахсааныгар сыйдыбыт «Каскыл» ферма-та (Карл Маркс аатынан кол-хоз) билаанын баара-суура 25,3 бырыынан толорон ти-лэх минстада хаала.

Биирдиндээн манньыксыт-тар куоталааныыларыгар кы-айылаах Евдөния Бахчанен буула. Кини совхоз Соле-вьевтаары отделение Тай-ба Төрдүнзэби ферматан үлэлнir. 17 мнахтан ку-лун тутарга хас биирдиндэ-риттэн 203 кг ыла, өтгөн кварталлаады көрдөрүүтэ 504 кг тэтигэстэ. Кини биргө үлэлнir дьүөгэтэ Розалия Васильева кулун тутар мйта-да, бастаагь кварталга ла оройуонга иккис минстэ-лэх.

Эрлик Эрстиин аатынан колхоз Сэмэн Урагин ферма-

тан эдэр манньыксыта Енаторина Маркова сый бас-таки үс мйтар хорр 15 мнахтан хас биирдиндэ-риттэн 368 кг ман оройуон-га үхүсөстө.

Бороон көрөөчүлэр куоталааныыларыгар коллективтарга бастаагь минстэни оройуонга мгырылаах Хомуствах (Су-буруускай аатынан совхоз Арылдахтаары биритэ-дэ-н) итгөн туруорар 215 бороо-нун хас биирдиндэ сууккада ортотуван 769 грамм эбид-лэрин ситиһэн ыла. Эки совхозтан Сылаз отделение-тин Т. Е. Макарова старшай-дах Чыраадыма ферматан бороон көрөөчүлэр 216 бо-роонунун хас биирдиндэрин үс мй устата сууккатаады эбиллилэр 645 граммга тирирдэн иккис минстэ-да тадыстылар. Үсүхү Ленин

аатынан колхоз Марин Его-рова аатынан ферма бороон көрөөчүлэрин коллектив ыла.

Биирдиндээн бороон кө-рөөчүлэр Ленин аатынан колхозтан А. С. Борисова 57 бороонун үс мй устата суук-катаады 614 грамм улаатынна-ран оройуонга бастаагь-лан оройуонга Эрлик Эрстиин аатынан колхозтан Василий Савий. Кини көр-дөрүүтэ—суукара 602 грамм эбидли. Үхүс Ленин ааты-нан колхозтан Октябринэ Ма-нарова тадыста. Отгон ны-лар көрөөчүлэр куотала-ныыларыгар бастаагь минстэ-ни Эрлик Эрстиин ааты-нан колхозтан 34 мйраин сууккатаады улаатынган 744 граммга тиздэбиг Матрена Григорьева ыла, ик-кис—эки ити колхозтан Василий Борисов.

Эдэр манньыксыттар куоталааныыларыгар бастаагь коллективка «Үрүн илгэ чо-роно» туттарылар. Уонна коллектив комсомол райкомун Бөчүтүн дуоскатыгар таа-арылар. Итгөн иккис, үс минстэни ылыттар Бөчүтүн дуоскатыгар тахсаллар. Биир-диндээн бастаагь манньык-сытка ИЖЛКС райкомун ымыла туттарылар. Бороон көрүүтүгү бастаагь коллек-тив ымыламан, кавараала-лар, иккис, үхүс минстэни ылыттар ИЖЛКС райкомун Бөчүтүн дуоскатыгар тах-саллар.

С. ЗВЕРСТОВ.

Фермада кыһыл сулус умайар

Ыгырылаах коллективтан РЕПОРТАЖ

Иван аруун келүүн, үгэһини ойот-ту минин ойбонун дикси аа-дыо хаа-мат. Сарсаары дымбардаады ийи, кү-үлүн илааһылаады. Мантан саас үтүө а күннөр үүлүхтөрө буолара. Мнахтан ардагьтэн чөччилэтэ үрөннүттар. Оной бүтүнүтүтэ ыла дагы тахсан амылаара сөн. Кинилэр да үс-кыһымы ыла хотонго туран ахан биирдилэр.

Иван Иванович Софронов ойбоннору каларар уонна үү баһар. Күнгө сүүр-бүтүн тахсата кырынар. Төрөбүт мнах-тар, мыйрадыр, борооскулар дьүөра үү-дүүлэр. Эбиг анылаахка элбэх үт тут-талар.

КВ-200 көтөлү комсомолец Анатолий Саргыдаев өтгөр. Улахан бөһөлөх мас буюуларыгар көбүннөрү кутар, от сы-тын эбон бөөрөр. Лабыктаады булуут. Оной убаас көөннөрбөтү өгөрөр. Онтунан саратовский дакеасканан туларан мнээр. Күнгө түөртүү тоннамы бэлэ-нир. Ол аата, мнах ахсын 70-нуу ки-лограмм тиесэр.

«Юбилейнай» мичат-комсомольский ферматан үлэлиттэр сарыларда бис чаага хотонноругар тахсаллар. Старшай-лар—Саха АССР норуотун хаһаайысгы-батын үтүөлэст үлэлитэ Агафия Тарасов-на Кузьмина. Онуу бүтүрбиг ула Ана-толий Саргыдаев кинини кытта биир фермада үлэлнir эбит.

Анатолий өссө оту дьөрмалааччы. Манньык ымыла оту ысыахка-тохлеко биирдин манньыксыттан үлэлэр. Бү-түн Иван Софроновтык икки дагы оту тарвата толортулар. Дымбар тахсыта мнахтарын оной хаайдылар. Мнахтар ахсын күнгө сыламырдым, ыраас салгыныа тазыбаттарыттан үөрбүтүү түтүтэ күөх от үлэлтэр түһэлэр.

Ачыт Матрена Платонова эки орто үрөхтөөх, комсомолка. Манньыксыттар ахсаттан киирэлэрин көтөһөр. Мн-араас гына хоһун суулан көбүр. Са-рахка сипэрээтэрин бэлэнир. Баар, бөдөһүрө массыны кэлбэкс хаала. Бүтүтүгү үүтүн манна астыларыгар тин-ти.

Манньыксыттар толору үүтээх икки-ни бээдэ тутуурдаах киирэлэр. Хо-ноноругар хат кырыналар. Бүтүн да

аалачча үүтү ылыттар. Матрена кин-нөнү туттарыын дивиникка суруйан-нар. Сидалаамит ыраас үүтү бидоннар-га кутар.

Бүтүн да старшайлара бастаабыт. Ага-фия Тарасовна уон үс мнахтара бары то-рөбүтүтэр. Күннээри үтэ—138 кило-грамм. Мнах ахсыттан уоннуу килоттөн табырылар. Бу үчүгэй!

Отгон кыргыттар хайлахтарый? Ком-сомолкалар—Светлана Алексеева, Лиза Григорьева уонна Ирина Филимонова—эртө үрөхтөөх дьон. Мария Осипова ах-сыбы бүтүрэн баран сүсүхүт идэтин табыт. Отгон кини авата Егор Кирилло-вич Осипов манна 42 бороону көрөр.

Мария уон бис мнахтан үһ төрүү икки. Күнгө центнердигэ тийэ үүтү, ол аата биир мнахтан бопнуудаламын-дыр. Кинини кытта улаа-сааа Ирина Филимонова барсан иһэр. Ферма үрдүн илаахха, күнгө түөрт анар центнертөн өдүк үүт манар. Хас мнах ахсыттан—дыстын килотграмм. Бу—үчүтэй көр-дөрүү!

«Юбилейнайлар» 73 мнахтаахтыг. Олортон 56-та төрөтө Сантармыбиг чаага мөлтөх сөгүс диги биллнirгэ тий-бигит. Барыта 15 эр мнах сантары-лына Икки атыр орустаахтыттан биирдэрэ туһадырын аасыт сүөһү, биир Агафия Тарасовна.

Кини итгөн түргэнник дьаһаннахтары-на табыллары түһүан этэр. Эбиг аны-лаагы өссө дьүөчү өгөрө билааннаахтар. Биритэада саламтата баһарар тоннара сөн буулар мас дьаады өгөрторуох бөлбүт. Бу күннөртэ ону ысыттар ах-сүөхүт дьаһалар.

Коллектив үлэбэ кыайыларын көрөнт-тэрэ буолан кыһыл мунуук апар истэ-нэтигэр Бөчүтүнү грамоталар ыла-

мыттар. Манна сэттэ кыһыл ымылаар көккэлэспиттар. Өссө сөрбөтүн ууран сы-тырабыт дьаһалар. Көхтөөх коллектив кулун тутар түмүгүнэн фермалар соци-алистическай куоталааныыларыгар орой-дэни иккис минстэ-лэх. Үлэттэн куоту-нар, бэрэдэги көһөр диги манна олох биллнirтэр. «Биир кини барыбыт түһүгүр, барыбыт—биир кини түһүгүр» диги де-вийнэн озорор, үлэлнir бу эйбээх, көхтөөх коллектив.

Ой кыайылар түһүлара буолан, хо-тон аанын үрдүн кыһыл сулус ума-дыр. Ол уота өссө сүүсэ саадыраарын, итгүттарга үлэбэ дьүлүүр үтүө хоһобурун-дэ буолан, тыгарын түһүгүр ферма кыргыттар бары, биир кини куураа, ылааналар. Кинилэр манньыксыт бо-луттаах идэтигэр дьүөтөр хийини, би-лэтиг олохторугар эрлээх наставни-кыан коммунист, партил райкомун ча-жына Агафия Тарасовна Кузьмина бу-о-лар.

Анатолий Саргыдаев «Урал» мотоцик-лан участка кинигэр—Үрүн Куула-арда. Сөккөй наадалаады атылаады. Гибридэй почтаны кытта элбэх сопуу адала. Бу сир аата—Улахан Сылаз. Озорор олоххо бастаагь хардылары бу кырдых да улахан сыйыма өгөрөлөр. Итгөн улахан олох кизг аартыгар мантан куорсун астаран, кынат түннэрини тах-сылахтара түрдэбэ.

П. СЕДАЛИЩЕВ, биһиги анал, көрр.

Эрлик Эрстиин аатынан колхоз.

Снионка: ханастан уга өлөрөлөр—М. С. Платонова, А. Т. Кузьмина, М. Е. Сипова, тураллар—Е. Д. Филимонова, С. М. Алексеева, А. Н. Григорьева. Автор фотота.

БИИИЭХЭ БИЛЛЭРЭЛЛЭР

ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭР КӨМӨЛӨРӨ

Соловьев арыс ымылаах ос-кулатын үрөннөччилэр төрө-бүт совхозтарыгар куруутун ко-момолдэлэр. Кинилэр соторуну-дэга отделение сүөһүтэ турар хотоннорун хаарын түһэрэн биирдилэр. Итгинэ 120 солкуо-байдах үлэ толорулуна.

Озорор бөһүөлэкс озорор ин-валидтарга дьаа ис-тас үлэлэри-гэр эки комсомолчолор.

САЙЫЛЫННА ТАХСАРГА БЭЛЭМНЭН

КЫТААНАХ Огдесские ман-дык сүөһүтэ сайламыр гүтүн-тэри уонна сүсүхүттар озорор биилэрин үрдүн таарын түк-рич бүтүтэ. Хас сайылк атам-мус сол буолар ыла уулуна.

БИИГИ КӨРР.

ГАСТРОЛЛААТЫЛАР

МЫРЫЛА. Соторутаадыта Субуруускай аатынан совхоз Кытаапах уонна Хатылы от-делениеларын эдэр мичаттары маннаады сөлөкөн Куальтур дьүөтүгэр концерт көрдөрөн бардылар.

Олохтоохтор ордуу хата-лары көрөхсөн көрдүлэр. Кинилэр өрдүк бэлэмнээх обиттар.

Е. МАССАЕВ.

Оскуола —
производство —
үрдүк үөрөх
АЛГЫС ЭТЭН
АТААРДЫЛАР

Ленин аатынан колхоз бодуу-
лууннары улааскыларга сыл
айы «Оскула—производ-
ство—Урдук үөрэх» дигэн де-
виизинэн Чурапчы, Амма орто
оскулалары уонна интер-
нат-оскуланы бүтэрбит ич-
чаттар үлэлиир, уйгуу-
буулаагы айсар үтүө үгэстэ-
рэ олорсуйда.

Үрэх-Күөрэ Ферматыгар
уон икки кыргыттары уонна
уолаттары Үрдүк Үөрэххэ
кирэрэгэ бэлэмнээр курстар-
га атаарыы бичээрэ буолда.

Колхоз производствотыгар ыччат оруолун туһунан да-кылааты комсомольской ко-митет секретара, Саха АССР Верховнай Советын депутаты В. Николаева өйөрдө. Икки сыл устата колхоз производ-ствотыгар үлээрин, общес-твеннай хаһаайыстыба сал-быы бөдөргүүрүгэр ыччаттар байлэрин сэмэй кылааттарын киллэрсиниттэрин иһин ыч-чат наставнига, кырдыас манньыксыт, Герой-Нийэ З.Д. Баикитовоһа, колхоз парткомун секретара П. И. Монастырен, бырабылыаһына председателэ Е. П. Коркин махтаа, баймы-бы тылларын эттидэр уонна кыргыттарга, уолаттарга уда-хан ситиһиниэлэри баардылар. Колхоз салайааччыллара про-изводствога ордук үчүгэйдик үлээбэт Лариса, Марианна Макаровалары, Парасковья Неустроеваны уонна Алек-сандр Попову чорботон бэлэ-ттидэр.

Харда тилы «Аартык» ыччат-комсомольской ферматын старшайа Марианна Макарова эттэ. Кини эдэрдэр үлэбэ, одоххо бастахы хардыллы ыгороллоруугар үөрүүэх биэр-биттэригэр, күүс-көмө буол-буттарыгар колхозтаахтарга быһымыалаата уонна кинилэр оннуларнагар аны сайын манна үлэлиин кэлэр интернат-оскуола X кылааһын үөрэнээччилэ Груня Дьячковскаяга «Үрүг илгэ кубогун» үөрэн-көтөн туран туттарда. Үлэ астафетатын кубогун ылан туран Груня кини кылааһын үөрэнээччилэрэ бары тутус-путунаан аны сайын «Аартык» ыччат-комсомольской ферматыгар үлэлиин тахсарга бит-тик быһаарыммыттарын иһи-тинилэрдэ уонна манна үлэ-лээбит ыччаттар үгэстэрин төбө күүс-кыах тиниһэринэй салгымырга эрэннэрдэ.

Ити кэиниттен үрдүк үөрэххэ барааччыларга колхоз бырабыллыаһынатын, парикомун, комсомольскай тэрилтэтин махтап суруктара, ойдобуһун-үк бөлөхтөрө туттарылынылар.

Визажерга Оди-улуун сел-
ский кулуубун уус-уран са-
модетальновын кыттылаах-
тарын кууһунан улахан кон-
церт көрдөрүлүшү.

С. МАНСИМОВА,
ЫБСЛКС райкомун
инструктора.

ФЕРМАЛАРТА саяднан көр-
дөхкө, үдэ дьонуи көрсөн
көпөстөхкө быһыл Мундарааһы-
га кытаанах кыстык ааһан эрэрэ
көбөдөстөк биддэр. Ол буоллара-
на, сүөһүгэ аһыах тийибэститтэн,
эбэтэр аһыах эрэ ыарыы турбу-
ттан буолбакка, сүрүннээн бэйэ
буруйуан, көрүү-хараһыи итэ-
дэстөрүттэн тахсара ардук дык-
сиһиргиллээх.

Ленин аштынан колхоз бу
учаастагар общественный инх
субу, ордун ыһырай олүүт сал
ганын тахса турар. Буолаары
буолан молесабайдык. Агардас
пастыт кварталга 23 ыһырай
олбүт. 8 инх торбостобут —
уонсайа 31 ыһырай. эбатар сант
төрүүх 15 бырыһыана туоралыт.
Муус устарга үктөнөн да баран
дылаа туһусбатах, төттөрүтүн,
эбни сатайбыт — ый бастаки икки
пидиалетигэр 14 ыһырай олбүт.
Ортогунан кун айы биирини!

Бяргичинизлэрэ биллэлээр. Бирийнэн, манна уудаах ынахтарга, модон оёхбуулдубат эби. Ол дата, ынахтары кыгтак итин ыйдарыгар салгысга сыратын-нарымы, тэнига таарыма чугас се-бүс ойбоонго килларан уудатымы хотон айыа тэриллибэтэх. Килгас да сугустуу итинниг дьаһал олохтоомут хотоннорутар, халы-бур, Адам алааһагар, торууах туруга сөччө күһаана суох, адуутэ да арийах. Иккиийнэн, уудаах ынахтары ингэтээлэх, торуохха көмөлөөх минеральнай аһыһыктарыаһын халччыһыага болгомото ситэ уурулуубатах.

Бу бэрт өрдөөгүтэн кинээхэ барытыгэр, билээр эрээри, тууһаллинах туруорууллубут үлгэр эппиэтинэс намыһарыттан, кылдыны кыратыттан сыл дайыс хатыланан таһаарыадаар «мамынлар». Ону олохтоох партиянай төрүтэ бэртүгү ааспыт бэтинээсэ буолбут муһуһаар коххоз майнаагы саллаһааччыларын уонна специалистарын көпөстийилэрэ да түһүлүүр.

СҮӨНҮНҮ, ардук гүлдөөх
сынхтары төһө кыаллары-
нан чөчүлэттэн, ахтынайдык
сынхбатын нааданаларын аттардык
уменайдартан эрэ истөр буол-
бакка, саха кийитэ былыр өбүгэ-
лэр сааттан билэр дымакта
буолуохтаах. Он үрдүнэн Мымда-
галайыта өртө эвөө саалаар киде-
дэр маны билигин кэлэн сонур-
гуу истэллэр, ону аһан сөрөхтөр
өссө итэһиинэ суох курдук тут-
таалар. Колобур, партбүөс мун-

Кысты
Ньирэй ө *

ньаар баригэдынр Е. Г. Сергеев
итинник таллаа өлөрдө. Ону
аһан производство быһаччы ко-
мандира буолар бу эппэттээх
табаарыс сыһарыллалыт ха-
зонноругар уоскубат марахан
баллаһаныны итэп-тоҥон бил-
бэт кестой тарыста. Кыстык
Кутдаа тарбахха баттанар ари-
нах хотонтон ханыгар төһө ньа-
рэй өлүүтүн, хас уонна ханык
манньыксыттарга иөртөх турута
үчүгэйдик, өлүү тахсыбытын тап.
Сергеев доҥчу билбэт уонна ону
билэ сатыныр соччо-бачча наа-
даллах да курдук санаабаттык
туттар-халтар.

Сүүсүүхтгэр этгэлэринэн
уонна чуньбахха бэйгэ билин-
минти курдук, биригэдыир, спе-
циалистлар туһалаан, сүүсүүхт-
гэри барыларын түмэн төрүүм
олуутун утары күннэгэ араа
өрүттээх үлэни ытарын өнү-
гэр, дыуу кыайан дааһайооско
күннээри быстах хаһайиастыбан-
най үлэлэри толорө сирэй бэйэ-
тинэн сүүрүргэ тийбонт. Бэйэ
салайар, тэрийэр оруелун атын-
ник замтатын уулаастах атын д-
аһайааччыларыгар— булар бүтөл
кутталлаһаат.

Минеральный, витаминный
аппараты балмизэн сүүхүгэ дэ-
лэйдик сүтэртэ Амматтан өрдү-
тэбэстаснах үсүлүбүдүнээх сир-
аа, бийиги оройуохмуттар
бээр үһүө. Бэс да, харыйа ш-
мутукта, хатын да дэбэст-
дэлэй ирай дойдута. Ону элбөх-
төк содогуоххалан, мээккэлээн
минералый брикет эбэтэр бул-
канын өбгөрү, көөнһөрбөгө да
эбөр тодо кыаллыбатын? Бэр-
дык дараа кыаллах да кыал-
лыбатын коммунистар, өлөхтөөх
актив бөркүнөн турай бэлэ-
тивэлэр.

ЭЛБЭХ КАРОТИННААХ, атал
да наадмалаах веществелар
длах гидрофобнай куох үүнээйн
ни бэлэчиниргэ магна клас
суох үбү дуо? Эмнэ баар. О
урдунан бу дымала кыстык бач
чатыгар днари тылга эрэ снл
двар. Олохтоох өртө оскун
үөрэлэгчидлэрэ куох үүнээйин
үүннэрэн толхожаа көмөлөһөү
днэн байгэлэриниз тыл котехирт
гэрин учластак салалтата захай

лөр, биэ кулуннуур...

батаа, кишини хөмөтөр эр,
Отгон бу улахан бөһүлөк, омуң-
наатхха, ат да сырсар киңг
дыңылаах-уоттаах үгүс өлөхтөөх-
торо, сүөһү үлэһиттэра байалара
дараны гидротоннай күөх аһы-
лыгы бөлөһүмүллэра буеулар тө-
һөһөөх абырал буолуо, сүүн
[изерва туһаныллыа этэй! Бу
байалару төрүөх өлө, обществен-
най хайааһыстыбада харомуһу
күннэтэ тахса турдагына ити
уосиңи далайаттан. Дьону үгү-
эйдик өйдөтөр эбэтэ буоллар,
ама, кэм аккаастаныарай?

Эбэн аймалыга элбэхтүн өгөр-
рохлуктун көмбикөрм сүөх дэ-
һаллар. Бу аһиз сөччө итэ-
тинтэ сүөх этин. Мындааһыл
күрдүк сымт аайы араас таба-
бастаах борохуот тинсэр сиритэр
көмбикөрмү баарылар «миниз
олорон» көлхөз салалтатыттар
туруорсан ылаттар эбит. Итин-
тэн тэлтэрэн сорохтор маһа
бороону уотууттан аны аккаа-
таныах дэ күрдүк бас-батта-
тылаһаллар.

Нийрлийн сайбийнэй салгаана
тааааран, сийла чэчэгтэр би-
риэмэ ээлээ. Ол үрдүхэн сал-
тэрүүх тулар хотонноругар ил-
ниэхэ агуулаах площадкани-
адхайн агайах хонуктаарыг
дээрн өрөмүүнлөнхэтээр
бодуух хаардара да бүрдүй-
дубакка түрбүттира. Адам ала-
һыгар нийрэй тулар эргэ хото-
нугар салга площадканы куула-
да, мас нүдүгэр тууа сатаан
эвэлдээр.

ОБЩЕСТВЕННАЯ СҮӨНҮ түрт-
гэр тулааннаах үлэнтгэртөн
прдабил, эцнээгнэс үрдэлиин
нэринэ эрэ сатанымн. Кысты
Кугдара нннрэй бариларыг
элэр буолбатах. Егорова, Ан-
дреева, Кожурова күрдүх ман-
ныксыттарга (хиппиз аттэт-
ры кытта бннр угсудубука-
үлэниилэр) быйыл бннр да нн-
рэй тодо эрэ өдө илик. Маны со-
рөхтөр, интэ-тогон интэрипр-
гнхтээбэр, үрөтнхтээбэр бу-
луох, бнлэттэр дабалы. Сүөнү-
нү, ордук уулаах мнахтары аба-
ты, көрүү-истин дылалаты
тар специалистар дабалы сөчө-
бачча көрүдөөннэ суох үлэ

кишилэр эбит дивтахха даганы, таһан этки буолуу суоба, итин кишилэр бөһөлөрө да билинэлэр. Суоһу олүүтүн иһин туһааннаахтарган моральнай уонна материалнай эппиэтинэһи үрдэтэр хайдах да маада буолбуй.

Бэлхээ бү удаацагар инх
сүүнү фермаларыгар эрл бэл-
хынньа итиннь мөлхөх турук-
таах буолбатах. Сылгы итинтэ-
гэр эмнэ улахан хоромньу тал-
сан эбэр.

Уулаах биедэр хаассабайдыг
Кулуннааһыннара салтана туурар.
Кулун тутарга 45 бие кулун
наабыт буоллагына, муус устар
бастагы декадатыгар үс сылгы-
һыаха (манна барыта 8 сыл-
гыһыат үлээһин) 48 бие кулун-
наабыт сурахтаах. Ити сурада-
ар. Сылгы туурар улааскаларын
сийилэн көрүөн көрүү кэннигэ
мытылла илик курдук. Онон су-
бу күнүбүргэ хаасталарга тиийэн
уулаах биедэр көрүүнү-иста-
һы, эбин аһатыһын тулгарар
дьаһагы ылбатааха, балаһыан-
һа өссө мөлтүүр туруктаах.

Сүеңү кыстыгын саамай ээ-
пнэттөөх, быһаарымылаах бия-
мэти тирээн кэлэ. Кыстык мак-
тан хаалбыт ыйдарыгар Мин-
давайы утаастагар итинник
үлөһүн буоллахтарына, общес-
твеннай хаһаайыстыбага өсө-
өлбөх хөрөмүгү, улахан өлсүү-
тахсар кутталдаах. Пятилетка бу
быйылаах быһаарымылаах дыма-
гар, Бүтүн Сөмү үрүдүн куо-
талаһымылаах, уратылаах кы-
стыкка ити курдук аңардас өт-
эрэ баарыгар арбанан, сии сым-
тахсыахпыт днэх курдук өлө-
үгү өсө түөхтэ тиэрдэри быһа-
арыт.

Ленин аатынан колхоз бира-
былманынча, партиянай коми-
тета итнин хайаан да учуотуу-
ра, бу ыраах уонна бадар
производственной участвалка
болзохтогун күүһүрдэрэ, тус
ханнык иннинэ өртө мезе
карддарыгар өрөөбөн көмөлөһөрө
кинилэргэ биллгин бириэмэ
кордебүллэригэр дьүөрэлээх
хотуругу олохтуурга, прабил-
ди туруоруна аэрийиллэр.

А. ЧИЧИГИНАРОВ

КАРЕЛЬСКАЯ АССР. Сортавалатаары совхоз-техникум дойду хотугулуу-арбаа оройуоннарыгар тыа хайаайыстыбатын специалистовтарын бэлэмниир.

Снимочна: үерэх туйгуна комиссожна Валентина Анкулова үүнээ-
йини үүннэрийн төрүттэригэр түмүктүүр элэснэна бэлэмнэнэр.

«Канцлерская» совхозтан стипендия ылан үерэнэр бу хыһысчаан
сааһы ыһыы күннэригэр бэйэтин совхозугар үөрэмэ бүтэрбэтин
хыһыан, дипломнаах агроном буолан тинийиэрэ.

С. Майстерман фотота.

ССТА фотехронината.

КУНДУ МАРИЯ ИВАНОВНАҒА

Оройуон киини бастаан
тын инфекцияларга арба
М. Н. Нейкова быһыы бана
кэргэн олохтор аһан туга ыч-
куллубат үтүгүн аһарыра
туһунан сыраһыат.

[illegible]

Ассамт сэдвэл минь бүтүүгээр минь сүрэгдэл хайртайгаар бэргэн, сэтгэл хаялтайгаар, Киагийн үзэлдөө буюлбугд. Чухалтай шиг тэдүг үнчрэн үгүйсгэх эргэнх мэтгэл. Ойно Мариа Ивасана бэрт хайртайгаартайгаар эргэнх. Ол эргэнх, сүрэгдэл хайртайгаар буюу, минь Ивасанагийн мэдлэгээр эргэнх. Республиканы эргэнх, терористик эргэнх, эргэнхээр эргэнх, эргэнхээр эргэнх. Ивасанагийн мэдлэгээр эргэнх, эргэнхээр эргэнх, эргэнхээр эргэнх.

Бүхнийг дагалд харгалзах
дэлгэр чөлөөт хүмүүсийг бусад
амарал сураггүй, сүлжмэ-
лээт эмчлэх үрлүү Марис
Иваковичаг дунд хагалах
түн гүнддэг урлах хүмүүс
бөгд дордугийн, үрлүүг
үрлүүг сүлжмэ-
лээт дагалд харгалзах
дэлгэр чөлөөт хүмүүсийг бусад
амарал сураггүй, сүлжмэ-
лээт эмчлэх үрлүү Марис
Иваковичаг дунд хагалах
түн гүнддэг урлах хүмүүс
бөгд дордугийн, үрлүүг
үрлүүг сүлжмэ-

